

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/
від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.05.2022 року, протокол № 6, та введеної в дію наказом ректора № 173 від 07.06.2022 р.

Розробник: **Грубляк Оксана Михайлівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Грубляк Оксана Михайлівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри Петро НІКІФОРОВ

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету Роман ГРЕШКО

1. Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів теоретичні знання та практичні навички у сфері функціонування фінансових систем зарубіжних країн, підготувати їх для професійної самореалізації у сфері міжнародних відносин. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набутти додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації, у тому числі за кордоном.

2. Пререквізити.

Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінансові системи зарубіжних країн», - це «Економічна теорія», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Податкова система».

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати навчання:

- Знати механізм функціонування фінансових систем зарубіжних країн, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансових ринків;
- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання фінансових систем;
- Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем
- Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	Практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	III	VI	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік

4.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загальна характеристика та засади функціонування фінансових систем зарубіжних країн					
Тема 1. Поняття, класифікація та склад фінансових систем Мета – розкрити суть, склад і роль фінансових систем	10	2	3			5
Тема 2. Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах Мета – розкрити організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах	12	2	4			6
Тема 3. Податкові системи зарубіжних країн Мета – вивчити податкові системи зарубіжних країн	12	2	4			6
Тема 4. Фінансові ринки в зарубіжних країнах Мета – розкрити склад та структуру фінансових ринків в зарубіжних країнах	12	2	4			6
Разом за ЗМ1	46	8	15			23
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Фінансові системи розвинених країн та Європейського Союзу					
Тема 5. Фінансові системи США та Японії Мета – вивчити фінансові системи США та Японії	12	2	4			6
Тема 6. Фінансові системи Великої Британії, Німеччини та Франції Мета – вивчити фінансові системи Великої Британії, Німеччини та Франції	11	2	4			5
Тема 7. Фінансові системи Скандинавських країн Мета – вивчити фінансові системи Скандинавських країн	12	2	4			6
Тема 8. Фінансова система Європейського	9	1	3			5

Союзу						
Мета – вивчити фінансову систему Європейського Союзу						
Разом за ЗМ 2	44	7	15			22
Усього годин	90	15	30			45

4.3. Тематика семінарських занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Поняття, класифікація та склад фінансових систем Завдання: знати суть, склад і роль фінансових систем	3	
2	Тема 2. Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах Завдання: знати організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах	4	
3	Тема 3. Податкові системи зарубіжних країн Завдання: знати особливості податкових систем зарубіжних країн	4	
4	Тема 4. Фінансові ринки в зарубіжних країнах Завдання: знати склад та структуру фінансових ринків в зарубіжних країнах	4	
5	Тема 5. Фінансові системи США та Японії Завдання: знати особливості фінансових систем США та Японії	4	
6	Тема 6. Фінансові системи Великої Британії, Німеччини та Франції Завдання: знати основні характеристики фінансових систем Великої Британії, Німеччини та Франції	4	
7	Тема 7. Фінансові системи Скандинавських країн Завдання: знати основні засади фінансових систем Скандинавських країн	4	
8	Тема 8. Фінансова система Європейського Союзу Завдання: знати засади фінансової системи Європейського Союзу	3	
Усього годин		30	

4.4. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій. Самостійна робота студентів оцінюється при виконанні ними практичних та тестових завдань. Правильно виконані практичні та тестові завдання студента оцінюються у 7 балів до кожної теми курсу.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Поняття, класифікація та склад фінансових систем Завдання: 1. Фінансові методи і моделі регулювання соціально-економічних	8	

	процесів у зарубіжних країнах. 2. Сучасні тенденції становлення і розвитку фінансових систем зарубіжних країн.		
2	Тема: Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах Завдання: 1. Методи збалансування бюджету. 2. Зміст та етапи бюджетного планування і прогнозування. 3. Основні напрямки і перешкоди реалізації бюджетної політики в зарубіжних країнах.	7	
3	Тема: Податкові системи зарубіжних країн Завдання: 1. Напрямки й особливості гармонізації податкових систем. 2. Ухиляння від сплати податків — механізм і наслідки. 3. Боротьба з ухилянням від сплати податків.	6	
4	Тема: Фінансові ринки в зарубіжних країнах Завдання: 1. Структура, інструменти й учасники фінансових ринків у зарубіжних країнах. 2. Рух капіталу на фінансових ринках	6	
5	Тема: Фінансові системи США та Японії Завдання: 1. Структура економіки США, соціально-економічні показники розвитку. 2. Напрямки бюджетної та податкової політики при діючому президенті. 3. Структурна будова та загальна характеристика окремих ланок фінансової системи Японії. 4. Японія, «азіатські тигри» та розвиток світової економіки.	7	
6	Тема: Фінансові системи Великої Британії, Німеччини та Франції Завдання: 1. Структура економіки, соціально-економічні показники розвитку. 2. Напрямки, проблеми і перспективи фінансово-кредитних відносин України, ФРН, Великої Британії та Франції. 3. Роль ФРН та Франції у фінансовій системі Європейського Союзу.	7	
7	Тема: Фінансові системи Скандинавських країн Завдання: 1. Особливості історії та економічного розвитку Скандинавських країн 2. Проблеми розвитку фінансових систем Скандинавських країн на сучасному етапі.	7	
8	Тема: Фінансова система Європейського Союзу Завдання: 1. Соціально-економічні кількісні та якісні показники розвитку Європейського Союзу. 2. Тенденції і проблеми розвитку фінансової системи ЄС у XXI ст.	9	
Усього годин		60	

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- проблемно-пошукові методи;

- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- тестування;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Перескладання. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті без поважної причини він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни, практичне завдання та тестові завдання. У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичні питання (30 балів), 5 тестів - по 2 бали (сумарно 10 балів). 15 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання. Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильне розв'язання задачі, правильна відповідь на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, а також розв'язання задачі, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови правильного розкриття питань білету та правильного розв'язання задачі, але у тестах є невірні відповіді.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	7	8	8	7	8	8	7	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
2. Карлін М. І., Проць Н. В. Фінанси зарубіжних країн: конспект лекцій для студентів заочної форми навчання за скороченою формою навчання. Луцьк: Вежа-друк, 2022. 103 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21444/3/karlin_proc_2022.pdf
3. Савастеева О.М. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 177 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/26036/1/Posibnik_Savasteeva.pdf
4. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн». Запоріжжя, 2022-2023 рік. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1128793/mod_resource/content/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf

5. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2008. 320 с
6. Фінансові системи зарубіжних країн : навч посіб /Ю. М. Руденко, В. В. Токар. К. : КНЕУ, 2010. 348 с.
7. Обушний С.М. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Фінансові системи зарубіжних країн» К.: Видавництво «Університет» Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 20 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7715/1/S_Obushnyy_FSZK_IS.pdf
8. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн». Запоріжжя, 2022-2023 рік. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1128793/mod_resource/content/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf
9. Руденко Ю. М. Фінансові системи зарубіжних країн: аналітичні вправи, практикум / Ю. М. Руденко, В. В. Токар. К. : КНЕУ, 2013. 217 с.
10. Ткачук А., Агранофф Р., Браун Т. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід: Посібник. Програма сприяння парламентові України. К.: Заповіт, 1997. 186 с.
11. Зайчикова В.В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В.В. Зайчикова. К.: НДФІ, 2007. 299 с.
12. Економічний і монетарний союз Європейського Союзу - <http://uk.wikipedia.org/>
13. Європейська валютна система. Монетарна інтеграція ЄС - <http://pidruchniki.com/>

Додаткова:

1. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. / Савастеева О.М. К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 177 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/26036/1/Posibnik_Savasteeva.pdf
2. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн». Запоріжжя, 2022-2023 рік. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1128793/mod_resource/content/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf
3. Допомога міжнародних фінансових інститутів Україні. К.: НІСД. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-finansovykh-institutiv-ukrayini-lypen-2023-roku>
4. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2003. 523 с.
5. Грицяк І А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб. К.: К.І.С., 2004. 260 с.
6. Карлін М.І. Фінанси України та сусідніх держав: Навч. посіб. К.: Знання, 2007. 589 с. (Вища освіта ХХІ століття).
7. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу: Пер. з англ. К.:К.І.С., 2005. 466 с.
8. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611 с.
9. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз: Навч. посібник. К., 2001

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Open budget. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

2. Місцеві бюджети. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>
3. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
4. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу України - <https://fiu.gov.ua/>
6. Державна статистична служба України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
8. Місцеві бюджети. Open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget?id=26400100000>
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - <https://www.nssmc.gov.ua/>
10. Рахункова палата України – <https://rp.gov.ua/home/>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>
2. Європейський банк реконструкції і розвитку — <http://www.ebrd.com/>
3. Європейський інвестиційний банк — <http://www.eib.org/>
4. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав — <http://www.cisstat.com/>
5. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) — <http://isi.cbs.nl/>
6. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>
7. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
8. Статистичний офіс Європейської співдружності — <http://europa.eu.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. Бюджет України: статистичні дані. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/>
2. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
3. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
4. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – www.ier.kiev.ua
5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова – www.uceps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
3. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua